

háború legnagyobb emberveszteségei is semmivé törpülnek. Ily egybevetések *Mayr* szerint nagyon kevés realis alapot szolgáltatnak a statisztikai tények magyarázatához. Van azonban egy más törvény, melyet *Mayr* joggal vél constatalhatni észleleteiből, s ez a két nem különböző halandósága. Pontos számításokkal bizonyítja, hogy a nők átlagos élettartama hosszabb, mint a férfiaké, s így bár a férfiak születési aránya rendszerint felülmulja a nőké, a két szám törekvése, hogy hovatovább mind megközelítőbb egyensúlyba jöjjön, míg végül a népesség tiszta gyarapodása a nők javára billenti a mérleget.

Ez az a fontos normális jelenség, melyet *Mayr* értekezése végeredményeiben kimutathatni hisz, de melyhez messzebb menő következtetéseket fűzni egyelőre tartózkodik.

—h.

* * *

«*Annales de l'école libre des sciences politiques. Recueil Trimestriel. Septième année. 1892. Paris.*»

Utolsó számában *Ponsard* fejezi be a posta-unióról közölt cikksorozatát, ezúttal különösebben kiterjeszkedvén a postautalványokra, melyekre nézve az 1878-iki congressuson indítvány történt, hogy forgatmány által átruházhatókká tétessenek. A congressus akkor egyöntetű megállapodásra nem jöhetvén, az államok autonom szabályozására bizta a kérdést, s így aztán ma a posta-utalvány forgalmi papírnak van elismerve Belgiumban, Olaszországban, Luxemburgban, Schweizban és Angliában; ellenben nincs Franciaországban, Németországban, Ausztria-Magyarországon stb. A mi az utalványösszegre vonatkozó felelősséget illeti, az az 1878-iki egyezmény 5-ik cikkelye értelmében mindaddig a postaintézet garantiája alatt áll és pedig a feladó javára, míg ki nincs fizetve. Hamisítvány alapján történt kifizetésnél a felelősséget a rendeltetési hely viseli, ha csak ki nem mutatja, hogy a postai szabályzatok teljes biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy a címzett azonossága szabatosan megállapítható legyen, és hogy az utalvány kifizetése pontosan a szabályok által előirt keretben történt. — Folytatólagos cikk *Marcé*-é is az állami számvévőszéki intézményről Angliában. Szól az *Audit office* szervezetéről, a törvényhatósági számadások felülvizsgálatáról és igazolá-

sáról. Elismeri, hogy az angol pénzügyi ellenőrzésnek megvan a maga gyengéje, az *audit office* nem elég független, mert alá van rendelve a kincstárnak, a felelősség túlságosan összpontosul az «accounting officer»-ekben, de viszont nagy előnye a gyorsaság. Rendszeren a pénzügyi év végét követő januárius hó 31-ik napján, tehát az 1888—89-ik pénzügyi év számadásainál az 1890. év január 31-én, a számadások már felülvizsgálva és igazolva vannak, s 15 napra rá már a kamara tárgyalja a jelentést. Augusztus kezdetén már a kamara helybenhagyhatja a hiteltúllépést vagy virement-okat. Tizenhat hóval a pénzügyi év befejezése után a költségvetés minden tétele el van intézve. — Kiváló érdekű czikke még a tekintélyes folyóiratnak a *Payené*: Schweiz semlegesítéséről, melyben kifejti, hogy Schweiz semlegesítése nem új eszme, hanem már 1516-ban veszi kezdetét, a mikor a 13 canton összeállt, hogy a császársággal szemben függetlenségét elismertesse. Napoleon a semlegességet úgy értelmezte, mint teljes alávetettséget, mert a freiburgi egyezség értelmében a schweizi confederatiót arra kötelezte, hogy területén ne engedjen szabad átvonulást Franciaország ellenségeinek; de egyszersmind követelte, hogy Schweiz 16.000 embert bocsásson rendelkezésére. A lipcsei csata után azonban Schweiz ismételtén ünnepélyesen declarálta legszigorúbb semlegességét és területe sérthetlenségét, a nélkül, hogy Sándor czár kivételével a szövetségesek ezt elismerni hajlandók lettek volna, egész addig, míg a bécsi congressus azt végleg szentesítette. Szépen magyarázza *Payen* Schweiz neutralitásának szükségességét. Szomszéd területek foszlányából alakulva, nyelvre, eredetre, szokásokra különböző népeket egyesítvén területén, Schweiz nem vehetne részt szomszédjai versengéseiben, a nélkül, hogy saját polgárait is az egyenetlenségeknek áldozatul ne dobja. A semlegesség életkérdés Schweizra nézve, hogy egyesíthesse a szabadság tiszteletében népe különböző elemeit, hogy egyénisége bélyegét nyomja rájuk. A mikor Schweiz magát semlegesnek nyilvánította, ezzel csak területi integritását óvta meg. — Ugyanezen számban *Rupelle* folytatja tanulmányát az 1796—1815-iki háború pénzügyeiről.

—h.

* * *

«*Protestáns Szele*», a magyar protestáns irodalmi társaság kiadványa. Szerkeszti Kenessey Béla. V. évf. I. füz.

Ez évi első száma most hagyta el a sajtót. Czikkei között sok gondos tanulmány foglal helyet, a melyek közé sorozhatjuk *Rácz Kálmán* terjedelmes értekezését «Fáy András mint protestans»-ról, «A profetismus lényege és jelentősége»-ről szóló bibliai tanulmányt *Pukánszky Bélától*, dr. *Szlávik Mátyás* dolgozatát: «Képek Pázmány és elleneinek polemiájából». Hogy a folyóirat mind nagyobb tért nyit újabban hasábjain az actualis egyházpolitikai kérdéseknek is, azt első cikke bizonyítja, melyben *Várnai Sándor* új oldalról szól hozzá az elkeresztelési ügyhöz, s az ezzel kapcsolatosan várható nagy reformokhoz. Alaposan és beható jogi és történeti kutatások alapján világítja meg a fölvetett kérdést, melyek során arra a conclusióra jut, hogy a felekezeti béke érdekében leghelyesebb volna az 1868: LIII. t.-cz. 12. §-ának oly módosítása, mely a vegyes házasságokból született gyermekekre nézve nemkülönbség nélkül az apa vallását tenné kötelezővé, nem érintve azzal a szülők azon jogát, hogy gyermekeik vallása felett szabadon egyezkedhetnek, azonban oly megszorítással, hogy ily egyezkedések polgári bíróság előtt, polgári szerződés formájában, egyházi személyek mellőzésével jöjjenek létre. Ez áron meg lehetne nyugtatni a katolikus kedélyeket a februáriusi sérelmes rendelet visszavonásával; másfelől pedig a protestantismusnak sincs oka idegenkedni ily megoldástól, mert a hazánk területén köttetni szokott vegyes házasságok túlnyomó részében kimutathatólag úgyis a férfi a protestans, a protestans felekezetek számaránya tehát csak nyerhet ily módosításnál. Az apai jogkör ily kiterjesztése a gyermekek valláserkölcsei nevelésére, melynek jogosultságát oly kiváló jogászok is elismerik, mint *Puchta*, ma már minden művelt állam törvényhozásában kifejezésre jut, Németországon p. o. Bajorország, Mecklenburg és Gotha kivételével mindenütt. Az 1791: XXVI. t.-cz., mint a czikkirő kifejti, tulajdonképen nálunk is ily szempontból indult ki, és csakis a katolikus hitfelekezet javára statuált kivételes helyzetet, eltérve a szoros viszonyosságtól. A törvény nem azért mondta ki, hogy a gyermekek a katolikus apa vallását nemkülönbség nélkül kövessék, mert ő katolikus, hanem mert az ő részén áll az apai tekintély; ellenben a katolikus anyától származó leánygyermeknél azért rendelte el az anya vallása követését,